

**ЯК ВЯСНА ПРЫЙШЛА Ё ГАІ,
РАЗБУДЗІЛА РУЧАІ І ПАКЛІКАЛА ІЗНОЎ
ПТУШАК З ВЫРАЮ ДАМОЎ** (Максім Танк)

Прачытайце загадку. Адгадайце.

Не пад'ёмны кран,
Ды штосьці
Ён ад крана мае:
Лёгка,
лоўка на балоце
Жабак падымае.

Уладзімір Карызна.

Белага бусла называюць сімвалам нашай краіны. Чаму? Што вы ведаеце пра паводзіны гэтай птушкі? Як адносяцца да гэтай птушкі людзі?

Інтэрна́т — *рус.:* общежитие.

Барана́ — прылада для рыхлення глебы.

Завіха́цца — *тут:* вельмі старанна працаваць.

Узру́шаныя — усхваляваныя.

Бусля́нка — гняздо буслоў.

Птушыны інтэрнат

Яраслаў Пархута

Аднойчы ў таполі навальніца зламала вершаліну. Людзі заўважылі непарадак, усцягнулі на дрэва старую барану і сказалі:

— Няхай хоць птушкам паслужыць.

І праўда. Вясною прыляцелі аднекуль буслы і пачалі завіхацца — майстраваць гняздо. Носяць сухія галінкі, шматкі моху, леташнюю салому і радуюцца: хутка зажывуць у новым доме!

А вераб'і ўвесь гэты час гойдаліся на галінках і толькі пасміхаліся:

— Ці ў ім жыцьмуць?! Ці ў ім жыцьмуць?!

Іх падтрымалі шпакі:

— Дарма ўюць! Дарма ўюць!

А калі буслы нарэшце закончылі будаўніцтва і з вясёлым клёкатам паведамілі, якое ў іх цудоўнае жытло атрымалася, вераб'і першыя спахапіліся і пачалі прасіцца ў падсуседзі. Буслы падумалі-падумалі і дазволілі вераб'ям пасяліцца разам.

Узрушаныя шпакі ад зайздрасці ажно свіснулі: маўляў, не шкодзіла б і ім прысуседзіцца!

— Такі клопат! Такі клопат! — сказалі буслы і шпакам таксама далі дазвол.

Але як ні стараліся шпакі прыстроіцца да буслінага гнязда — не змаглі. І тады з ельніку прыляцеў дзяцел і пачаў рабіць ім дупло. Ніжэй буслінага жытла, ніжэй вераб'інага. А калі ўбачыў, што кватэра шпакам цудоўная выйшла, дык рашыў заадно і сабе дупло змайстраваць.

На старой таполі нібы інтэрнат атрымаўся.

Але аднойчы рыжы кот Фядот вырашыў праверыць буслянку.

І тут дзяцел першы ўзняў трывогу.

Стукнуў тройчы ў сук:

— Кот-кот-кот!

Усхапіліся шпакі ды завагаліся:

— Біць ці не? Біць ці не?

— Біць-біць-біць! — закрычалі вераб'і, кінуліся ў атаку і пачалі калашмаціць Фядота — ажно рыжая поўсць паляцела. Тут і шпакі пасмялелі, памагаць пачалі. А калі на той гоман з бліжняга балотца прыляцелі бусел з бусліхаю, на таполі быў поўны парадак: бусляняты спрасонку пазяхалі на мяккай пасцельцы, шпакі з вераб'ямі абмяркоўвалі нядаўнюю падзею, а кот Фядот ляжаў у крапіве і лічыў сінякі.

З таго часу жыхары птушынага інтэрната жывуць спакойна. А кот Фядот за вярсту абыходзіць старую таполю.

1. Чаму буслы пачалі майстраваць гняздо на старой таполі?
2. Як аднесліся да гэтай падзеі вераб'і і шпакі?
3. Каму буслы дазволілі пасяліцца побач?
4. Як суседзі выратавалі буслянят? Прачытайце.
5. Падумайце, чаму аўтар даў твору такую назву.

 Прачытайце прыказку.

○ Што аднаму не пад сілу, тое лёгка калектыву.

Як вы яе разумеете? Ці падыходзіць прыказка да зместу апавядання «Птушыны інтэрнат»?
Растлумачце.

Прачытайце скорогаворку. Правядзіце спаборніцтва, хто хутчэй і правільна раскажа скорогаворку.

○ Белы бусел ля буслянкі буслянятам баяў байкі.

АБМЯРКОЎВАЕМ ПРАЧЫТАНАЕ

1. Хто аўтар твораў «Прылёт птушак», «Песня аб вясне»? Які настрой перадае кожны твор? Якімі фарбамі можна адлюстраваць гэты настрой?

2. Прачытайце радкі з верша. Прыгадайце яго назву і аўтара. Які малюнак можна зрабіць да верша?

Зелянее траўка ў полі.
У небе птушачкі пяюць.
Эх, зімы не будзе болей,
Хутка кветкі зацвітуць.

3. Прачытайце верш самі сабе. Хто ў ім размаўляе? Якой мы бачым бярозку ў творы? Знайдзіце словы, якія паказваюць бярозку як жывую істоту.

Вясновая бярозка

Ніна Галіноўская

— Чаму ты, бярозачка,
гэтак прыбралася?
У госці да клёна,
напэўна, сабралася:
На кожнай галінцы
вісяць завушніцы,
Сукенка — сама
пазайздросціць царыца.
— Хто з добрай душою —
жаданы мой госць,
Для іх мой убор
і мая прыгажосць.

Прачытайце верш выразна па ролях.

4. Прыміце ўдзел у гульні-падарожжы па творах раздзела. Выберыце маршрут, прыгадайце творы і іх аўтараў.

Маршрут 1

1. Выйдзіце на двор і паслухайце спеў птушак разам з дзецьмі з твора ... аўтара ... .

2. Вазьміце фарбу з твора ... аўтара ..., каб намаляваць веснавое неба.

3. Дапамажыце птушкам уратавацца ад ката ў творы ... аўтара ... .

4. Дапамажыце жабраку з твора ... аўтара ... хутчэй перажыць зіму.

Маршрут 2

1. Скіруйцеся ў лес і адшукайце кветку з верша ... аўтара ... .

2. Паспяшайцеся на сход, дзе людзі вырашалі лёс пор года. Пра гэты сход раскажэце ў творы ... аўтара ... .

3. Завітайце ў дзіцячы сад і пабудзіце дзяцей словамі з верша ... аўтара ... .

4. Адшукайце ў траве «пакрыўджанага» ката з твора ... аўтара ... .

5. Прачытайце верш.

Вясняна

Яўген Крупенька

Сёння рана-рана
Крочыла Вясняна,
З прамяністых рукавоў
Выпускала сакалоў.
Там, дзе яны селі,
Дрэвы зелянелі.
Там, дзе яны палі,
Кветкі вырасталі.
І звінелі песні
Ў сінім паднябессі.

Якой вы ўявілі Вясняну? Што за дзіўных
сокалаў яна выпускала? Чые песні звінелі
ў паднябессі?

 Складзіце казку, як Вясняна прыйшла
на нашу зямлю. Хто з герояў прачытаных
твораў мог ёй дапамагаць? Каму яна павін-
на была супрацьстаяць?